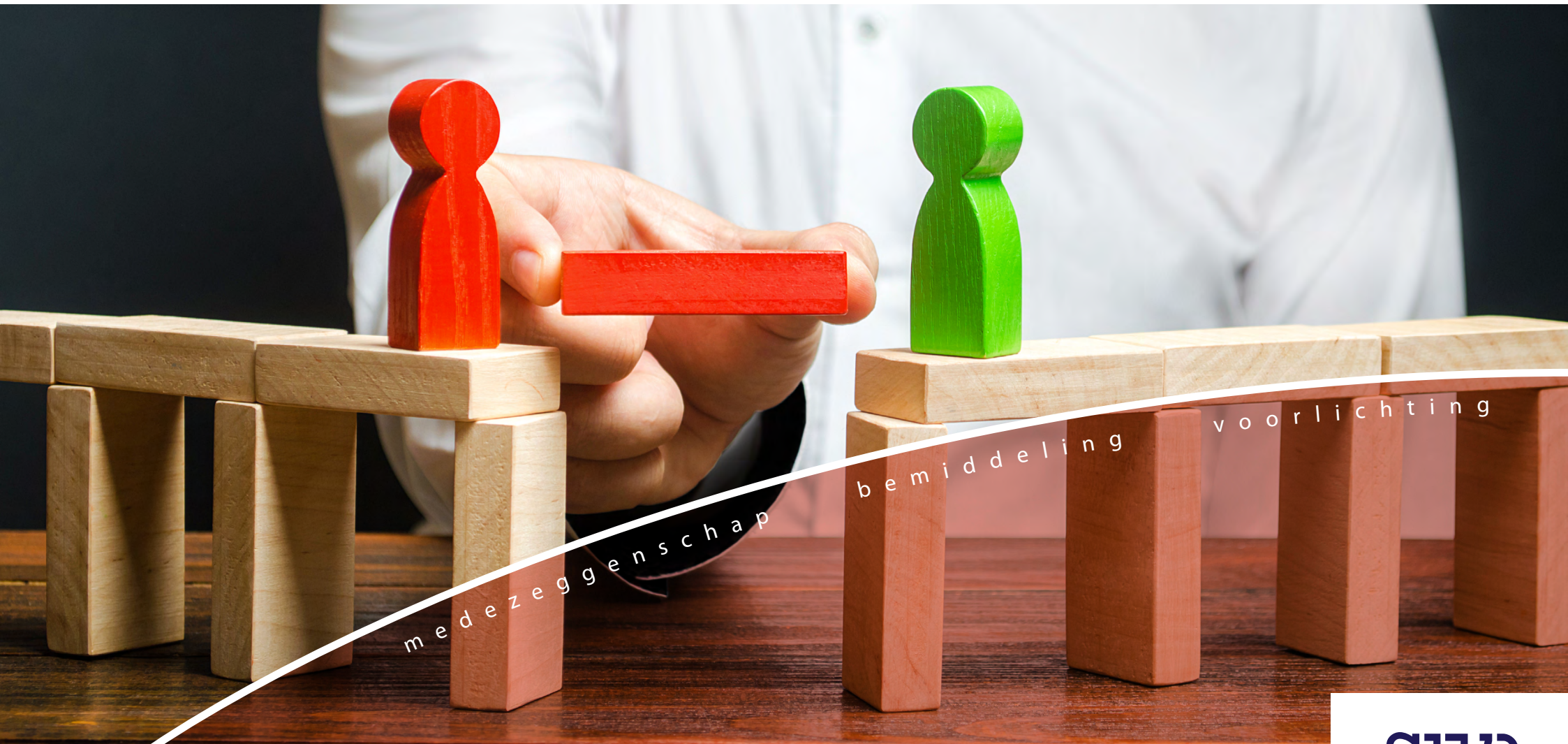

Jaarverslag 2019

medezeggenschap
bemiddeling
voorlichting

De Bedrijfscommissie: uw hulp bij medezeggenschap

De bedrijfscommissies brengen jaarlijks via hun website gezamenlijk verslag uit van hun werkzaamheden. De bedrijfscommissies vinden hun oorsprong in de Wet op de ondernemingsraden. Zij worden door de Sociaal-Economische Raad (SER) ingesteld en hebben als belangrijkste taken het geven van voorlichting over medezeggenschap, onder meer via de (online) vraagbaak, en het bemiddelen in geval van conflicten rondom medezeggenschap. Er zijn twee bedrijfscommissies ingesteld ten behoeve van het bedrijfsleven, die een gemeenschappelijk secretariaat voeren. [Bedrijfscommissie Markt I](#) is ingesteld, voor ondernemingen in de commerciële sectoren. [Bedrijfscommissie Markt II](#) is ingesteld voor ondernemingen in de sectoren zorg en welzijn en de sectoren op het gebied van sociale, culturele en maatschappelijke voorzieningen.

Vraagbaak

Men kan bij de Vraagbaak van de Bedrijfscommissie terecht met vragen over medezeggenschap, de uitvoering en toepassing van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) en de werkwijze van de bedrijfscommissies. Dit kan zowel telefonisch (070 3499 561) als online via de [website](#). Veel leden van ondernemingsraden doen een beroep op de vraagbaak, maar ook bestuurders, HR-medewerkers, ambtelijk secretarissen en professionals uit de medezeggenschapswereld, zoals opleiders en adviseurs. In 2019 werden in totaal 310 vragen gesteld aan de Bedrijfscommissie. Dat is een lichte toename ten opzichte van 2018. De onderwerpen van de vragen zijn gevarieerd; zo zijn er onder meer vragen gesteld over het adviesrecht van de OR, de procedure bij OR-verkiezingen en het recht op scholing.

Hierna zijn enkele voorbeelden van interessante vragen uit 2019 opgenomen.

Mag de ondernemer in het eerste (dus voorlopige) reglement van de ondernemingsraad afwijken van de standaard zittingsduur van drie jaar?

Ja, dat mag. De Wet op de ondernemingsraden (WOR) geeft aan dat de zittingstermijn twee, drie of vier jaar bedraagt. Bij het oprichten van de eerste ondernemingsraad rust op de ondernemer de verplichting om verkiezingen te organiseren. De basis voor de verkiezingen is het voorlopig reglement dat door de ondernemer, of in opdracht van hem door de voorbereidingscommissie, wordt gemaakt. Na te zijn geïnstalleerd, kan de ondernemingsraad, binnen de grenzen van de wet, het voorlopig reglement aanpassen naar een definitief reglement. Overigens is het niet zo dat de ondernemer eenzijdig het voorlopig reglement vaststelt. Hij moet daarvoor (op basis van artikel 48 WOR) eerst de vakorganisaties horen die leden hebben in de onderneming. Zij kunnen zich onder andere uitspreken over de zittingstermijn.

De overlegvergadering vatten wij altijd samen in een gezamenlijk bericht van de directie en de ondernemingsraad aan de gehele organisatie. Maar van de onderlinge or-vergadering voorafgaand aan de overlegvergadering brengen wij geen verslag uit omdat daarin de besluitvorming van de ondernemingsraad plaatsvindt en soms felle discussies gevoerd worden. Alleen het uiteindelijke standpunt van de ondernemingsraad wordt bekend gemaakt in de overlegvergadering. Mag dat of moet je eigenlijk per persoon met naam en toenaam bekendmaken welke meningen over een bepaald onderwerp zijn geuit?

De Wet op de ondernemingsraden (WOR) geeft regels hoe je moet omgaan met informatie uit en over de interne vergaderingen van de ondernemingsraad en de overlegvergaderingen met de bestuurder.

Allereerst is in artikel 14 WOR geregeld hoe je als ondernemingsraad om moet gaan met alle informatie die betrekking heeft op de onderlinge vergadering van de leden van de or (de or-vergadering). De ondernemingsraad is volgens dit artikel verplicht om de agenda van de or-vergadering bekend te maken aan de in de onderneming werkzame personen. Hoe je dat vormgeeft, leg je vast in je or-reglement. Daarnaast ben je verplicht verslag van de or-vergadering uit te brengen aan de in de onderneming werkzame personen. Dat verslag hoeft niet per se de notulen van de or-vergadering te zijn. Je mag ook een samenvattend verslag geven.

Artikel 23a van de WOR gaat over de vergadering van de ondernemingsraad met de bestuurder (de overlegvergadering). De bestuurder en de ondernemingsraad maken gezamenlijk afspraken over de gang van zaken bij de overlegvergadering, de agenda en het verslag. Het is verplicht om de agenda en het verslag van de overlegvergadering bekend te maken aan de in de onderneming werkzame personen. Over hoe en wanneer je dat doet, maken de ondernemingsraad en de bestuurder samen afspraken.

Onze ondernemingsraad heeft twee kiesgroepen: een voor kantoor (twee leden) en een voor chauffeurs (vijf leden). Nu wil een lid vanuit de kiesgroep kantoor graag chauffeur worden. Omdat het aantal or-leden dat chauffeur is dan zes zou bedragen, vragen wij ons af hij of dan wel in de ondernemingsraad mag blijven zitten. En wat als het om onderdeelcommissies zou gaan en iemand die lid is van de onderdeelcommissie kantoor wordt overgeplaatst naar een ander onderdeel van de onderneming – mag die aanblijven als or-lid?

Het werken met kiesgroepen is geen wettelijk vereiste, maar een keuze van de ondernemingsraad. Het is een wijze waarop de verkiezing van de leden van de ondernemingsraad plaats kan vinden. Onderdeel uitmaken van een bepaalde

kiesgroep is dan bepalend om verkozen te kunnen worden, maar geen wettelijke voorwaarde om lid van de ondernemingsraad te kunnen zijn. Een or-lid dat van functie verandert en daardoor niet langer tot de oorspronkelijke kiesgroep behoort, kan de resterende zittingstermijn lid van de ondernemingsraad blijven.

NB: Dit is dus anders dan de situatie waarin een or-lid uit dienst van de onderneming treedt. Voor die persoon eindigt het lidmaatschap van de ondernemingsraad van rechtswege, omdat het een wettelijk vereiste is om als or-lid in de onderneming werkzaam te zijn. Dat is geregeld in artikel 12 lid 3 van de Wet op de ondernemingsraden (WOR).

Het betreffende or-lid kan zijn termijn dus gewoon uitzitten. Maar uiteraard is het belangrijk om goed om te gaan met de nieuwe situatie. De ondernemingsraad doet er goed aan zich bewust te zijn van de verschoven verhoudingen en extra aandacht te besteden aan de belangen van de kiesgroep kantoor en die mee te laten wegen in zijn handelen en besluiten.

In het geval er sprake zou zijn van onderdeelcommissies ligt het weer anders. Een lid van een onderdeelcommissie die wordt overgeplaatst naar een ander bedrijfsonderdeel moet zijn plek in de onderdeelcommissie wel opgeven. Het is namelijk een wettelijk vereiste dat je in het onderdeel werkzaam bent om lid te kunnen zijn van die onderdeelcommissie. De laatste zin van artikel 15 lid 3 WOR geeft aan dat in een onderdeelcommissie naast een of meer or-leden uitsluitend in het betrokken onderdeel werkzame personen zitting kunnen hebben.

De ondernemer kan een ambtelijk secretaris toewijzen aan de ondernemingsraad. Heeft de ondernemingsraad recht op deze toewijzing of is hij hierbij afhankelijk van de welwillendheid van de ondernemer?

Op grond van artikel 14, tweede lid, van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) moet het reglement van de ondernemingsraad bepalen hoe in het secretariaat wordt voorzien. In veel gevallen kiest de ondernemingsraad een secretaris uit zijn midden. In dat geval maakt de secretaris deel uit van de ondernemingsraad. Maar het is ook mogelijk dat de ondernemer (op zijn kosten) aan de ondernemingsraad een andere in of voor de onderneming werkzame persoon die geen lid is van de ondernemingsraad als secretaris 'toevoegt'. Deze persoon wordt veelal aangeduid als de 'ambtelijk secretaris'. Deze persoon maakt geen deel uit van de ondernemingsraad en heeft ook geen stemrecht.

De WOR schrijft niet voor of u recht heeft op een ambtelijk secretaris. Maar mogelijk schrijft de voor uw onderneming geldende cao wel voor dat u recht heeft op een ambtelijk secretaris of maakt u daar op grond van met de ondernemer gemaakte afspraken recht op. Als laatste kunt u, op basis van artikel 16 van de WOR, een ambtelijk secretaris inhuren als extern deskundige voor een specialistische taak, bijvoorbeeld de organisatie van de verkiezingen.

Op de website van de Sociaal-Economische Raad vindt u aanvullende informatie over de ambtelijk secretaris en de voordelen van de inzet van deze functionaris:

www.ser.nl/nl/thema/or-medezeggenschap/werkwijze/ambtelijk-secretaris.

Bedrijfscommissie Markt I

De Bedrijfscommissies Markt I en Markt II hebben in 2019 gezamenlijk 12 verzoeken tot bemiddeling ontvangen. Daarvan werden acht verzoeken ingediend bij Bedrijfscommissie Markt I. Van de acht verzoeken zijn vier zaken behandeld tijdens een bemiddelingszitting. Van de vier verzoeken die niet tot een bemiddelingszitting hebben geleid, zijn er twee naderhand ingetrokken. In beide gevallen zijn partijen het na indiening van het bemiddelingsverzoek alsnog onderling eens geworden, waardoor het conflict niet meer speelt. In een van de andere dossiers heeft de Bedrijfscommissie het dossier moeten sluiten, omdat een van de partijen niet bereid was mee te werken aan de bemiddeling. Het is voor de Bedrijfscommissie van belang dat alleen inhoudelijk in een zaak kan worden bemiddeld als alle betrokken partijen de bereidheid hebben om constructief aan de bemiddeling mee te werken. Ten slotte is er een verzoek om bemiddeling door de Bedrijfscommissie niet ontvankelijk verklaard. Dit verzoek, dat niet was ingediend door de ondernemer of de ondernemingsraad, maar door een groep medewerkers in de onderneming, voldeed niet aan de criteria waaraan een bemiddelingsverzoek op grond van de Verordening op de bedrijfscommissies 2002 moet voldoen.

▼ Binnengekomen verzoeken en wijze van afhandeling Markt I

	2017	2018	2019
Nieuwe bemiddelingsverzoeken	10	8	8
Doorlopend uit vorig jaar	2	0	0
Bemiddelingszittingen	5	3	4
Adviezen/oordelen	5	3	2
Op andere wijze afgedaan	3	2	3
Intrekkingen	4	3	2
Niet ontvankelijk	0	0	1
Naar volgend jaar	0	0	0

Ter illustratie een voorbeeld van een bemiddelingsverzoek uit 2019

Casus

Wel of geen wijziging van een winstdelingsregeling / gebrekkige samenwerking tussen bestuurder en ondernemingsraad

In een onderneming geldt een winstdelingsregeling in aanvulling op het bepaalde in de CAO. Aan de orde is de vraag of deze regeling is gewijzigd. In 2017 vond een winstuitkering plaats, terwijl deze op grond van de tekst van de regeling niet mogelijk leek. De OR is van oordeel dat hiermee een precedent is geschapen voor de toekomst en dat derhalve de regeling kennelijk is gewijzigd. Op die grond zou over het jaar 2018 ook een winstuitkering behoren plaats te vinden. De bestuurder voert aan dat de uitkering in 2017 werd veroorzaakt door een uitzonderlijke situatie in 2016, maar dat dit geen structurele wijziging van de regeling betreft.

De Bedrijfscommissie is gevraagd een uitspraak te doen over de vraag of de (tekst van de) regeling inhoudelijk zou zijn gewijzigd. Na bestudering van het dossier, waaronder verslagen van diverse overlegvergaderingen komt de Bedrijfscommissie tot de conclusie dat onvoldoende is aangetoond dat de regeling is gewijzigd. Uit de bewoordingen van de verslaglegging kan worden afgeleid dat er ook in 2017 sprake is geweest van de uitvoering van de tekst van de regeling.

Los van de kwestie over de winstdelingsregeling, voert de ondernemingsraad in zijn bemiddelingsverzoek aan dat in zijn algemeenheid tussen ondernemingsraad en bestuurder gemaakte afspraken door de bestuurder slecht worden nageleefd/uitgevoerd. De Bedrijfscommissie constateert ter zitting dat er het nodige kan verbeteren aan de onderlinge samenwerking tussen bestuurder en ondernemingsraad. Een deel van de problemen is te

herleiden tot gebrekkige communicatie. Een ander deel van de problemen vloeit voort uit een gebrekkig vertrouwen, met name van de zijde van de ondernemingsraad richting de bestuurder. Maar ook omgekeerd is er gebrek aan vertrouwen bij de bestuurder richting de ondernemingsraad, daar waar het om de doelmatigheid van verzoeken om informatie gaat. Hierbij geeft de Bedrijfscommissie aan dat in beginsel de ondernemingsraad bepaalt welke informatie hij nodig heeft en dat de bestuurder verplicht is deze te verstrekken. Als er vraagtekens worden gesteld bij de doelmatigheid van een verzoek wordt geadviseerd dit tijdig met elkaar te bespreken, zodat dit niet vertragend werkt op de tijd die de ondernemingsraad na verstrekking van de informatie ter beschikking staat voor de bestudering en toepassing van de informatie. Ter zitting hebben partijen, in samenspraak met de Bedrijfscommissie, met elkaar afspraken gemaakt ter verbetering van de samenwerking in de komende periode. Deze afspraken zijn nog richtinggevend. In de periode na de zitting zullen partijen de afspraken nader invullen en uitvoeren. De Bedrijfscommissie adviseert partijen om regelmatig op informele wijze overleg te voeren tussen bestuurder en dagelijks bestuur van de ondernemingsraad. Tijdens een dergelijk overleg kan worden besproken wat er zoal speelt bij de bestuurder en bij de ondernemingsraad. Zo kunnen partijen beter met elkaar meedenken over actuele kwesties.

[Samenvattingen bemiddelingsverzoeken / bemiddelingsadviezen](#)

Bedrijfscommissie Markt II

De bedrijfscommissies Markt I en Markt II hebben in 2018 gezamenlijk 14 verzoeken tot bemiddeling ontvangen.

Van deze bemiddelingsverzoeken zijn er vier bij de Bedrijfscommissie Markt II ingediend. In het verslagjaar is één zaak schriftelijk afgedaan. Op verzoek van partijen is in deze zaak afgezien van een bemiddelingszitting. Deze kwestie heeft

geleid tot een oordeel van de Bedrijfscommissie. Een zaak is nadat het bij de Bedrijfscommissie was ingediend alsnog ingetrokken. De reden hiervoor was dat partijen alsnog met elkaar in overleg zijn getreden en tot overeenstemming zijn gekomen. Twee zaken zijn doorgeschoven voor afhandeling in 2020.

▼ Binnengekomen verzoeken en wijze van afhandeling Markt II

	2017	2018	2019
Nieuwe bemiddelingsverzoeken	4	6	4
Doorlopend uit vorig jaar	1	0	0
Bemiddelingszittingen	4	5	0
Adviezen/oordelen	5	5	1
Op andere wijze afgedaan	0	1	0
Intrekkingen	0	0	1
Naar volgend jaar	0	0	2

Ter illustratie de casus van het in 2019 schriftelijk behandelde bemiddelingsverzoek

Casus

Aangescherpt verzuimbeleid. Wel of geen instemmingsrecht?

Een organisatie kampt met een hoog percentage arbeidsongeschiktheid. Er is een hoog verzuimpercentage. De organisatie heeft naast het bestaande verzuimbeleid een zogenaamd verzuiminterventieplan opgesteld (hierna: het VIP). Hoewel ondernemingsraad en bestuurder met elkaar overleg hebben gevoerd over dit plan verschillen zij van mening over de vraag of er sprake is van instemmingsrecht.

Volgens de ondernemingsraad bevat het VIP nieuwe interventies die niet terug te vinden zijn in het bestaande verzuimbeleid. Het is een plan van aanpak met doelstellingen voor de korte en lange termijn en bevat interventies voor de

korte, middellange en lange termijn. De OR stelt dat acties voor de (middel) lange termijn altijd beleidsmatig zijn en dat het volgens de WOR bij een regeling niet alleen om beleid, maar ook om de uitvoering gaat. Daarom is er volgens de ondernemingsraad sprake van instemmingsrecht in verband met het vaststellen van een regeling op het gebied van de arbeidsomstandigheden, het ziekteverzuim of het re-integratiebeleid, ex artikel 27, eerste lid 1, onder d, van de Wet op de Ondernemingsraden (hierna: WOR).

De bestuurder stelt dat het VIP aanvullende uitvoerende maatregelen bevat die het huidige verzuimbeleid bij de organisatie ondersteunen. Er is bewust voor gekozen om het bestaande verzuimbeleid te handhaven en de focus te richten op het optimaal uitvoeren van het eerder vastgestelde beleidskader. De inzet van het VIP is om binnen afzienbare tijd het verzuim structureel terug te brengen naar rond de 7%. Volgens bestuurder bevat het VIP slechts interventies of acties die leiden tot een meer adequate of effectieve uitvoering van bestaand beleid.

Beoordeling

Het instemmingsrecht op grond van artikel 27 van de WOR is van toepassing op de vaststelling, wijziging of intrekking van in dit artikel opgesomde regelingen. Van een zodanige regeling is sprake indien deze geldt voor een groep in de onderneming werkzame personen en een min of meer permanent, dat wil zeggen duurzaam, karakter draagt. Het begrip regeling heeft niet alleen betrekking op de schriftelijke vaststelling van de regeling, maar ook de feitelijke uitvoering daarvan binnen de onderneming. Onder de werking van artikel 27 WOR vallen alleen besluiten van algemene strekking. Dat wil zeggen regelingen, maatregelen of voorzieningen die herhaald kunnen worden toegepast en die betrekking hebben op alle in de onderneming werkzame personen of op een of meer groepen daarvan.

Het VIP kan volgens de Bedrijfscommissie worden gekwalificeerd als een regeling op het gebied van de arbeidsomstandigheden, het ziekteverzuim, of het re-integratiebeleid in de zin van artikel 27, lid 1, sub d WOR. Het VIP bevat

namelijk beleid met betrekking tot het ziekteverzuim en re-integratie binnen de organisatie. Het bevat nieuwe regels ten opzichte van het bestaande beleid, alsmede zaken die het bestaande verzuimbeleid ondersteunen. Daarmee is er sprake van een wijziging van de bestaande verzuimregels. Als zodanig is het een instemmingsplichtige regeling.

Samenvattingen bemiddelingsverzoeken / bemiddelingsadviezen

Registratie

Op grond van de WOR heeft de Bedrijfscommissie enkele registratietaken, namelijk de registratie van:

■ ondernemingsovereenkomsten

Deze verplichte registratie is van belang om de Bedrijfscommissie inzicht te geven in de mate waarin van dit instrument gebruik wordt gemaakt. In het verslagjaar heeft de Bedrijfscommissie dertien ondernemingsovereenkomsten geregistreerd.

■ ondernemingsraden die op vrijwillige basis worden ingesteld

Het gaat daarbij om ondernemingsraden in ondernemingen waarin minder dan vijftig werkzame personen zijn. De registratie is een vereiste om de bepalingen uit de WOR op deze ondernemingsraden van toepassing te laten zijn. In 2019 zijn er zes besluiten tot het instellen van een vrijwillige ondernemingsraad en één besluit tot het opheffen van een vrijwillig ingestelde ondernemingsraad ter registratie bij de Bedrijfscommissie ingediend. Dit aantal is vergelijkbaar met het aantal registraties in voorgaande jaren.

Naast deze verplichte registraties ontvangt de Bedrijfscommissie ook andere documenten ter registratie. Dit zijn bijvoorbeeld jaarverslagen, OR-reglementen, instellingsbesluiten van commissies, berichten over verkiezingen en samenstelling van ondernemingsraden en uitnodigingen tot kandidaatstelling.

Sommige documenten werden in het verleden verplicht geregistreerd door de Bedrijfscommissie. Het komt ook voor dat de registratie in de CAO van een bepaalde sector is voorgeschreven. In 2019 ontvingen de Bedrijfscommissie 65 van dergelijke documenten.

Communicatie

Hoewel de Bedrijfscommissie zijn oorsprong vindt in de Wet op de ondernemingsraden, is gebleken dat in de praktijk toch een aantal ondernemingsraden en bestuurders onbekend is met de taak en werkwijze van de bedrijfscommissie. Om die reden ziet de Bedrijfscommissie het als haar taak om haar naamsbekendheid te vergroten.

Net als in voorgaande jaren is de Bedrijfscommissie actief op diverse congressen over medezeggenschap. Dit geschiedt onder meer door het bemensen van stands tijdens de congressen. En ook door tijdens deze congressen workshops en presentaties te houden. Deze hebben betrekking op de taak en werkwijze van de Bedrijfscommissie, maar ook inhoudelijk over diverse aspecten van medezeggenschap.

Een ander belangrijk communicatiemiddel van de Bedrijfscommissie is de website, www.bedrijfscommissie.nl. In het verslagjaar is de website ondergebracht bij de website van de Sociaal-Economische Raad (SER). De SER heeft als wettelijke taak het bevorderen van de medezeggenschap. Het meer met elkaar integreren van de websites heeft als voordeel dat onderwerpen die binnen de SER of de Bedrijfscommissie spelen beter op elkaar kunnen worden afgestemd. De website is voorts verder geactualiseerd, onder meer met samenvattingen van uitspraken en adviezen die de Bedrijfscommissie gedurende het verslagjaar heeft uitgebracht. Een andere actualisatie is dat het animatiefilmpje over de werkwijze van de Bedrijfscommissie is ondertiteld. Daarmee wordt het filmpje ook toegankelijk voor slechthorenden.

In het verslagjaar werden contacten onderhouden met vakmedia. Zo heeft de SER een vaste rubriek in OR magazine. In deze rubriek, die maandelijks verschijnt, worden onder meer bemiddelingszaken uit de praktijk van de Bedrijfscommissie behandeld en worden vragen beantwoord die aan de vraagbaak van de Bedrijfscommissie zijn voorgelegd. Voorts is er samenwerking geweest met externe organisaties, zoals Vakmedianet en Rendement, die in artikelen aandacht hebben besteed aan de bedrijfscommissie.

De Bedrijfscommissie heeft in 2019 een [infographic](#) uitgebracht over hoe ondernemingsraden om kunnen gaan met conflicten.

Ook werden gesprekken gevoerd met diverse stakeholders, zoals advocaten, mediators en OR-opleiders, -trainers en -adviseurs.

Onderzoek naar conflictoplossing door ondernemingsraden

Aan het eind van het verslagjaar heeft de Bedrijfscommissie een vragenlijst verstuurd naar alle bekende ondernemingsraden en andere medezeggenschapsorganen. Het doel van deze vragenlijst is om onderzoek te doen naar hoe ondernemingsraden handelen in het geval van conflicten. Het betreft een vervolg op een onderzoek dat in 2016 heeft plaatsgevonden. Met de resultaten van het onderzoek, die begin 2020 zijn [verschenen](#), kan de Bedrijfscommissie zijn dienstverlening verder verbeteren.

Contact

BC Markt I en BC Markt II
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 3499 561
E info@bedrijfscommissie.nl
www.bedrijfscommissie.nl

Fotografie: Shutterstock